

НАУКОВИЙ ОГЛЯД 2021

(міжнародна наукова конференція)

* Scientific review 2021 | International scientific conference

** Научный обзор 2021 (международная научная конференция)

Місце проведення: Одеса, Україна
21 листопада 2021 року

Venue: Odessa, Ukraine
November 21, 2021

УДК 001.1

ББК 29

UDC 001.1

BBK 29

НАУКОВИЙ ОГЛЯД 2021

(міжнародна наукова конференція)

* Scientific review 2021 | International scientific conference

** Научный обзор 2021 (международная научная конференция)

Місце проведення: **Одеса, Україна** | Venue: **Odessa, Ukraine**

21 листопада 2021 року | November 21, 2021

ОФОРМЛЕННЯ ЦИТАТИ:

Батюченко В.А., Дудар З.В., Мазурова О.О. Дослідження методів рішення транспортних задач лінійного програмування // Науковий огляд 2021 (міжнародна наукова конференція). Видавництво WORLD-CONF.COM // Одеса, Україна, 21 листопада 2021. с. 4 - 13.

ISBN 978-966-6011-39-8

© 2021 Видавництво WORLD-CONF.COM | Publisher WORLD-CONF.COM | Издательство WORLD-CONF.COM

© 2021 Автори статей | Authors of the papers | Авторы статей

Адреса електронної пошти: office@world-conf.com

Адреса видавця (редакції): **LV-1007, Рига, Латвія**

Операційний офіс: **65039, Одеса, Україна**

ЗМІСТ (CONTENT)

ГУМАНІТАРНІ НАУКИ (HUMANITARIAN SCIENCE)

- 1. Колодійчук Вікторія Олегівна**
ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....4-8
- 2. Пузырева С.П.**
ДЕМОНІЗАЦІЯ ОБРАЗА ВДОВИ В ІНДИЙСКОМУ ЕПОСЕ «РАМАЯНА».....9-15
- 3. Ръжкова О.Б.**
ОКАЗАНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ ПОДРОСТКУ, ПРЕБЫВАЮЩЕМУ В ДЕПРЕССИИ..... 16-20

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (JURIDICAL SCIENCE)

- 4. Артеменко Дар'я Сергіївна, Сенько Вікторія Вікторівна**
ПРОБЛЕМА ДИТЯЧОЇ ПОРНОГРАФІЇ У СУЧАСНОМУ ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ..... 21-27
- 5. Моргунова М.В.**
ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗАМАХУ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ 28-30

ГУМАНІТАРНІ НАУКИ (HUMANITARIAN SCIENCE)

УДК 316.7

Колодійчук Вікторія Олегівна

магістрантка кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності

Західноукраїнський національний університет

(Тернопіль, Україна)

ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація: в роботі показано багатоваріантність інтерпретування принципів соціокультурної діяльності, виокремлено та систематизовано загальні принципи, а також основні функції соціокультурної діяльності, які умовно розподілено на три групи.

Ключові слова: соціокультурна діяльність, принципи соціокультурної діяльності, функції соціокультурної діяльності.

В сучасному суспільстві соціокультурна діяльність направлена на створення придатних умов для організації культурного середовища, яке дозволить людям повноцінно: реалізовувати свої творчі здібності та таланти; задовольняти культурні, фізичні, інтелектуальні та соціальні потреби, в тому числі – відпочивати і розважатися.

Важливими методологічними категоріями, що характеризують діалектику та суть розвитку соціально-культурних процесів, є принципи соціокультурної діяльності (далі СКД) [2, с. 104]. Через мінливість ситуації в соціокультурній сфері зумовленої: змінами в економічному та політичному житті суспільства; процесами життєзабезпечення, соціалізації і гуманізації; непостійністю інтересів і потреб людей вони схильні до постійної і безперервної трансформації та диференціації [8, с. 42].

Аналіз наукової літератури показав, що автори публікацій в яких

висвітлюються аспекти теорії СКД [1, с. 28–29; 2, с. 105–108; 3, с. 13–14; 4, с. 99; 8, с. 44; 10, с. 58] інтерпретують її принципи дещо відмінно. Узагальнення інформації дозволило виокремити такі загальні принципи СКД:

- пріоритет загальнолюдських інтересів щодо культурних цінностей;
- розвитку ініціативи, творчої активності (у т. ч. самодіяльності) і самостійності індивіда;
- спонукання особистості до творчого самовираження, самоствердження, самоорганізації;
- гуманізації змісту СКД, її підпорядкування потребам, інтересам, цінностям і установкам людини;
- особистісно-диференційованого підходу з врахуванням особливостей індивідів (у т. ч. природовідповідності) і соціально-демографічних груп;
- діалектичної єдності та наступності соціально-педагогічного, культурно-історичного та національно-етнічного досвіду, інновацій та традицій;
- загальнодоступності до СКД та добровільної участі в ній;
- відповідності змісту СКД сучасним здобуткам в культурній, соціальній, економічній, політичній, науково-технічній та інших галузях;
- культуровідповідності технологій СКД (опора на національно-етнічний досвід);
- суспільно-державного співуправління СКД.

Термін «функція» має декілька значень. Так у словнику іншомовних слів Мельничука функція – призначення, обов'язок, робота, діяльність тощо [9]. Вчені К. Вайсеро та В. Хоменко визначають функції СКД як коло обов'язків СКД, що визначають специфіку і засоби досягнення цілей [1, с. 24]. Автори словника СКД В. Наумчик, М. Паздніков, О. Ступакєвіч вважають, що функції СКД – це категорії, що виражають прояв властивостей СКД, за допомогою яких реалізуються культуротворчі можливості суспільства і культурно-творчий розвиток особистості [6, с. 87]. Виходячи з особистих міркувань, такі визначення не є повними тому, що функції СКД відображають певні напрями та види діяльності індивідів, груп, спільнот, соціокультурних інститутів, а також трансформуються відповідно до обставин.

У більшості публікацій автори описуючи функції СКД об'єднують дві

окремі функції в одну, наприклад: інформаційно-просвітницькі, культурно-творчі, рекреативно-оздоровчі [1, с. 24]; пізнавально-освітні, креативно-творчі, виробничо-технічні [5, с. 226]; адаптивно-нормативні, освітньо-розвиваючі [6, с. 87] і т. п. Ми вважаємо, що таке об'єднання доцільно здійснювати тільки в конкретних випадках описуючи особливості діяльності суб'єктів СКД. Тоді можна визначити, яку функцію має СКД, скажімо, інформаційно-дослідницьку чи інформаційно-комунікаційну.

Інформація отримана під час опрацювання та аналізу джерел: [1, с. 24], [2, с. 99], [3, с. 8], [5, с. 226], [6, с. 87], [7, с. 15], [10, с. 57] дозволила виокремити основні функції СКД (рис. 1) та припустити, що їх можна умовно розподілити на три групи:

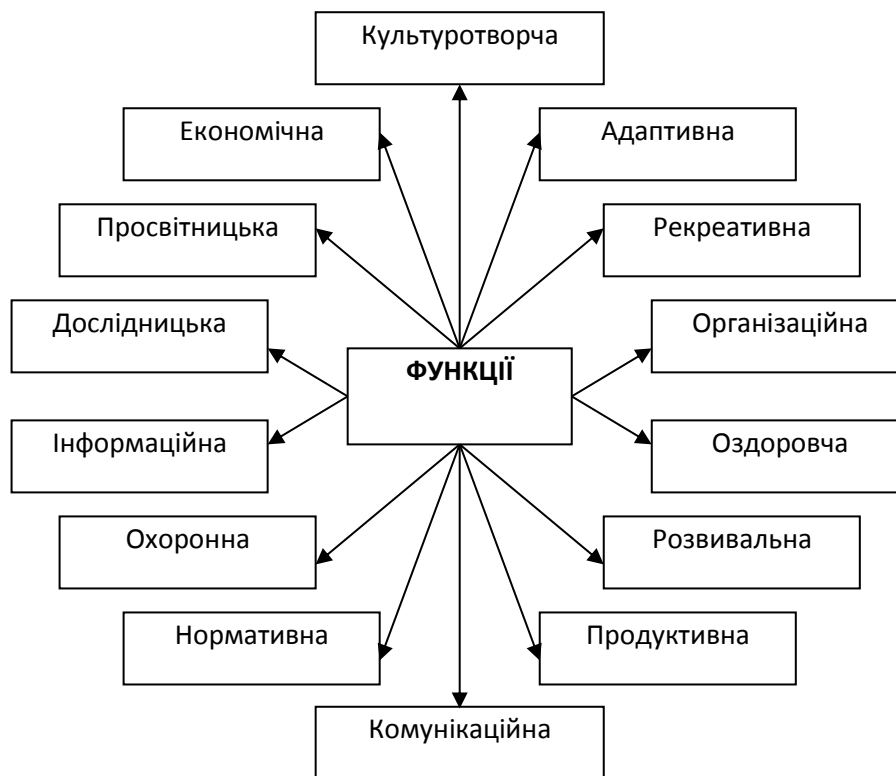

Рис 1. Функції СКД

- 1) Охорона, збереження та дослідження культурної спадщини, передача культурного досвіду, створення нових культурних цінностей.
- 2) Створення придатних умов для розвитку та самореалізації

особистості, а також її дозвілля.

3) Соціалізація членів суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Вайсеро К. И., Хоменко В. И. Основы социально-культурной деятельности : учебн. пособ. для студ. ун-та, обучающихся по направлению подготовки 38.03.04 «Государственное и муниципальное управление». Москва : МГУУ Правительства Москвы, 2016. 116 с. URL: https://mguu.ru/wp-content/uploads/2018/10/Vai-sero_Osnovy_SKD.pdf (дата звернення: 21.10.2021).

Киселева Т. Г., Красильников Ю. Д. Социально-культурная деятельность : Учебник. Москва : МГУКИ, 2004. 539 с. URL: <https://ua1lib.org/book/3128310/52b340?id=3128310&secret=52b340> (дата звернення: 14.10.2021).

Кемерова Т. А. Теория социально-культурной деятельности : учебн. пособ. Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2019. 103 с. URL: https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/77957/1/978-5-7996-2662-4_2019.pdf (дата звернення: 27.10.2021).

Лещук Г. В. Особливості соціокультурної діяльності як фактора соціально-виховного впливу на особистість. *Науковий вісник Ужгородського університету. Педагогіка. Соціальна робота*. Вип. 1 (44). Ужгород, 2019. С. 98–101. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/24876?mode=full> (дата звернення: 14.10.2021).

Михеева Н.А. Социально-культурная сфера как социальный феномен и ее научный анализ. *Известия РГПУ им. А. Герцена*. 2008. №11 (71). С. 221–228. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sotsialno-kulturnaya-sfera-kak-sotsialnyy-fenomen-i-ee-nauchnyy-analiz/viewer> (дата звернення: 23.10.2021).

Наумчик В. Н., Паздников М. А., Ступакевич О. В. Социально-культурная деятельность : словарь. Минск : Адукацыя і выхаванне, 2008. 96 с. URL: https://college-art.ru/site_get_file/6150/Naumchik%20Pazdnyakov%20Stupakevich%20SKD%20%20slovar.pdf (дата звернення: 23.10.2021).

Практикум із соціокультурної діяльності : конспект лекцій / уклад.: Н. Д. Світайло, Т. Л. Повалій. Суми : Сумський державний університет, 2020. 38 с. URL: https://ppst.sumdu.edu.ua/images/pdf/Praktikum_SKD.pdf (дата звернення: 08.10.2021).

Учебно-методический комплекс по учебной дисциплине «Социально-культурная деятельность» для специальности 1-23 01 14 Социально-культурная деятельность / Состав.

Козловская Л. И. и др. Минск : БГУКИ 2017. 310 с. URL: http://repository.buk.by/bitstream/handle/123456789/14294/SOCIALNO_KULTURNAYa%20DEYaTELNOST.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення: 29.10.2021).

Функція. Словник іношомовних слів Мельничука. URL: https://slovnuk.me/dict/foreign_melnichuk/функція (дата звернення: 24.10.2021).

Шман С. Ю. Соціокультурна діяльність музеїв. *Культура і сучасність*. 2015. № 1. С. 53–58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kis_2015_1_12 (дата звернення: 14.10.2021).

Kolodiichuk Viktoriia Olehivna

Master's student of the Department of Information and Socio-Cultural Activities
Western Ukrainian National University
(Ternopil, Ukraine)

PRINCIPLES & FUNCTIONAL FEATURES OF SOCIOCULTURAL ACTIVITY

***Abstract:** the multivariate interpretation of the principles of sociocultural activities are shown in this work, the general principles are identified and systematized, and also the main functions of sociocultural activities, which are conditionally divided into three groups.*

***Keywords:** sociocultural activity, principles of sociocultural activity, functions of sociocultural activity.*

УДК 821.21

Пузырева С.П.

магистрант, кафедра литературы и культурологии
Омский государственный педагогический университет
(Россия, г. Омск)

ДЕМОНИЗАЦИЯ ОБРАЗА ВДОВЫ В ИНДИЙСКОМ ЭПОСЕ «РАМАЯНА»

Аннотация: в данной статье рассматривается как традиционные индийские представления о роли и долге женщин в отношении мужчины, рода и общества в целом воплотились в отрицательном образе вдовы на примере персонажа Шурпанакхи классического индийского эпоса «Рамаяны».

Ключевые слова: Рамаяна, индийский эпос, Шурпанакха, вдова, ракшаси, сати.

Сюжет Сказания о Раме, общепризнанным классическим вариантом которого является эпос, приписываемый мудрецу Вальмики, широко известен, а его местные изводы являются национальным достоянием практически во всех странах Юго-Восточной Азии (Индонезии, Малайзии, Камбодже, Таиланде и т.д.). Не смотря на значительную вариативность многих сюжетных ходов, включение фольклорных элементов в зависимости от культуры страны, в которую проник эпос, сюжет о лживой и похотливой Шурпанакхе (сестре царя ракшасов Раваны), описанный у Вальмики, сохранился практически во всех вариантах национальных «Рамаян».

Кратко эпизод о Шурпанакхе может быть пересказан так: ракшаси (демоница), гуляя в лесу Дандака, влюбляется в Раму, который живет там отшельником с женой Ситой и братом Лакшманой. Шурпанакха предлагает поочередно двум братьям свою любовь и хочет выйти за них замуж, но они над ней только посмеиваются. Шурпанакха злится, хочет сожрать Ситу, за что

Лакшмана отрубает ей нос (уши или руки). Шурпанакха требует своих братьев восстановить справедливость и отомстить за свое унижение, что приводит к похищению Раваной Ситы. Таким образом, данный эпизод является важным сюжетообразующим узлом большинства «Рамаян». Как правило при восприятии образа Шурпанакхи акцент делается на ее уродливой внешности и похотливости, что уплощает восприятие данного персонажа и делает его несколько клишированным. Содержащиеся в Уттараканде «Рамаяны» Вальмики (считающейся позднейшим дополнением к основному эпосу) эпизоды о замужестве Шурпанакхи и о некоторых других героинях позволяют иначе взглянуть на эту проблему.

Отец матери демона Раваны (старшего брата Шурпанакхи) говорит ей перед замужеством: *«Несомненно, ты наделена всеми хорошими качествами и похожа на богиню Шри, о дорогое дитя! Маленькая дочь является источником беспокойства для своего отца, если он заботится о ее чести, ведь он не знает, за кого она выйдет замуж. О любимое дитя, семья матери, семья отца и та, в которую ее примут – все вовлечены в эту тревогу»* [1 - VII.9]. Аналогичным образом, отец будущей жены Раваны Мандодари сообщает своей дочери: *«Дочь - это великое бедствие, по крайней мере, для всех тех, кто заботится о ее чести. По правде говоря, она является источником беспокойства для семьи ее отца и семьи ее матери»* [1 - VII.12] Таким образом, в Рамаяне Вальмики отражена идея о том, что единственным способом избавиться от проблемы (дочери) является ее своевременное замужество. В ином случае девушку могут похитить, также она может стать объектом насилия со стороны мужчин или жертвой клеветы в отношении ее чести. В целом, женщина и на других стадиях жизненного цикла (жена, дочь, вдова) в традиционном обществе представляла собой серьезную проблему, варианты решения которой, имевшее место в древнем обществе, отразились в продуктах литературного творчества.

Древнеяванская литература в этом отношении является преемницей индийской также и в отношении «женского вопроса». Материал древнеяванских

поэм – какавинов, как указывает Helen Creese, представляет собой хорошую возможность для изучения данного культурного конструкта – «оправдания (в том числе средствами литературного творчества – прим. мое) жестокого решения проблемы присутствия в обществе сексуально опытных одиноких женщин» [5 – 133]. В работе ученой речь идет о вариантах убийства и самоубийства вдов, встречающихся в какавин-поэмах. Маловероятно чтобы художественный мир какавина не являлся отражением реальных общественных норм и традиций древней Явы: «в тот период было только четыре причины, в следствие которых красивую женщину можно было найти блуждающей в одиночестве и без защиты: если она была женой выдающегося мужчины ..., который ушел на охоту, ... если она скорбящая жена, брошенная мужем-поэтом, ...и она решила стать отшельницей; если она несчастная сирота, ... решившая жить девственницей-подвижницей в отшельничестве; или если она богиня [6 - 47]. В Рамаяне Какавин Равана недоумевает по поводу того, как мог Рама оставить Ситу одну в лесу, единственной причиной для этого видит то, что таким образом Рама стремиться спрятать красоту жены от чужих глаз [2 - V, 68-75].

Возвращаясь к Уттараканде Вальмики, отметим, что здесь содержится описание похищения Раваной благородных женщин из их семей для своего гарема [1 – VII, 24], насилия Раваной нимфы Рамбхи - невесты собственного племянника. Оправдывая свой поступок, царь ракшасов апеллирует к тому, что раз нимфа бессмертна, то людские законы чести на нее не распространяются [1 – VII, 26]. «Людские законы» в данном случае заключаются в том, что женщина, подвергшаяся насилию (или прикосновению) постороннего мужчины, должна совершить сати – ритуальное самоубийство, что и делает Ведавати (предназначенная отцом в жены Нараяне-Вишну), после того, как Равана схватил ее за волосы [1 – VII, 17]. Для нее вариант самосожжения - единственный способ сохранить поруганную честь. Но еще более безальтернативной является участь женщины, потерявшей мужа, т.е. вдовы. Кумбхинси (двоюродная сестра Раваны), была похищена и насильно взята ракшасом Мадху. В тот момент, когда

Равана приходит убить насильника, «жертва» пытается остановить его: *«О Длиннорукий принц, не убивай моего господина; не подобает подвергать знатных женщин такому страданию. Из всех несчастий самое большое – стать вдовой. Будь верен своему слову, о Индра среди Монархов, и прими мою мольбу благосклонно»* [1 - VII.25]. Кумбхинси понимает, что, оставшись без мужа, пусть даже насильника, для нее не останется социально-приемлемой роли в обществе.

Helen Creese указывает, что в Индии практика сати, при которой женщины вслед за своими мужьями после их смерти восходят на погребальные костры, вероятно, существовала по крайней мере с IVвека до н.э. [5 – 133]. Интересно, П.А. Гринцер пишет о том, что некоторые исследователи, например Якоби, полагали, что «Рамаяна» еще не знала традиции сожжения вдов, а эпизоды о том, что овдовевшие жены отца Рамы Дашаратхи хотят отправиться на костер, считают позднейшими интерполяциями (в этом ключе вся Уттараканда попадает в данную категорию). Сам Гринцер данную точку зрения не разделяет [4– 421].

Обрисовав вкратце свидетельства о положении женщин в древнеиндийском обществе, на материале текста Рамаяны Вальмики, вернемся к образу Шурпанакхи: она была выдана братом Раваной замуж за Видьюсдживу (короля дайтьев – враждебных клану ракшасов) достаточно рано, еще до того, как сам Равана женился на Мандодари [1- VII, 6)]. Вскоре после этого Равана сам убивает Видьюсдживу при сомнительных обстоятельствах – якобы он не узнал шурина в пылу сражения [1 – VII, 23]. Таким образом, Шурпанакха становится вдовой, однако, она не совершает самоубийство: «С глазами, полными слез, она сказала Раване: «О, Король, я овдовела из-за твоего безжалостного поведения! Ваша доблесть срубила в этом бою четырнадцать тысяч дайтьев из Калакаса, и, кроме того, того, кто был мне дороже, чем сама жизнь. Он был убит тобой – его врагом, братом только по имени, тобой убита и я сама, о, Принц, хоть ты и мой родственник. Отныне я буду носить титул вдовы по твоей вине! Разве ты не мог

пощадить шурина в бою?» [1 – VII, 24]. Выслушав обвинения, Равана считает достаточным отправить молодую вдову вместе с братьями ее мужа Кхарой и Душаной править в лес Дандака (где предаются отшельничеству Рама, Сита и Лакшмана), и дает ей армию из четырнадцати тысяч ракшасов - как будто количеством ракшасов, равных количеству убитых в битве под Калакасом, он может искупить свою вину перед сестрой. Кроме того, в некоторых изводах Рамаяны (например, Kamba Ramayana; хикаят Сери Рама), указывается, что Шурпанакха была беременна на момент гибели мужа, а ее сына (Shambhukumara, Дерса Синга) впоследствии разрубает Лакшмана, приняв его за дерево.

С этой точки зрения, Шурпанакха – молодая вдова, ставшая жертвой неосторожности двух мужчин, потерявшая всех близких, и сосланная для «очистки совести» в лес. Практика лесной ссылки видимо не была редкостью. Характеризуя аналогичную ситуацию в древнеяванском обществе, Helen Creese пишет: «Иные женщины становятся беглянками после того, как потеряют первого мужа – те, кто не хочет сгореть заживо» [5 - 162].

Таким образом, можно предположить, что решающим в формировании отталкивающего образа Шурпанакхи является в первую очередь не ее демоническое происхождение, а факт того, что она продолжает жить после того, как овдовела и потеряла сына. Ее сексуальные желания на фоне этого демонизируются, а поведение высмеивается. Это подтверждается свидетельством о том, что вдовам (как и Шурпанакхе) в древней Индии отрубали носы, являющиеся символом чести в этой культуре, возможно, с целью лишить эту категорию женщин шанса повторно обрести сексуального партнера или мужа. С другой стороны, именно предполагаемая опытность вдовы делает ее в некотором смысле притягательной для мужчин, и возможно косвенно обуславливает приписывание такой женщине магических способностей. Возможно, этим обусловлено то, что поэты посвящают длинные фрагменты текста описанию манящей внешности и походки Шурпанакхи (например, Какавин Рамаяна, Kamba Ramayana).

По этому поводу Kathleen M. Erndl, автор исследования о Шурпанакхе, пишет: «Непосредственной причиной обезображивания Шурпанакхи, по всей видимости, является ее попытка поглотить Ситу. Тем не менее, подразумеваемая причина - ее попытка прелюбодеяния... В «Балаканде» Рама убивает Ракшаси Тадаку за преступления против мудреца Вишвамитры после того, как Лакшмана в наказание отрубил ей руки, нос и уши... В Араньяканде Лакшмана убивает ракшаси Айомукхи» [7 - 72]. Что характерно, авторы Сказаний о Раме предпочитают делать Лакшману ответственным за увечье и смерть женщины, только убийство Тадаки (приравненное к подвигу) Рама вершит своими руками.

Таким образом, немаловажную роль в формировании отталкивающего и вместе с тем сексуализированного образа Шурпанакхи в вариантах Сказания о Раме играет ее отрицательный социальный статус вдовы. Это обусловлено тем, что не существовало социального института вдовства в традиционной культуре Индии и стран Юго-Восточной Азии. Как следствие, женщина на всех стадиях своего жизненного цикла являлась «проблемой» для общества и поводом для беспокойства. Подобные общественные явления нашли свое отражение в литературной традиции Индии и связанной с ней традиции Юго-Восточной Азии, заметной частью которых является Рамаяна.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

Сказание о Сери Раме. Индонезийская Рамаяна/ пер. с индон., предисл. и примеч. Л.А. Мерварт М.: изд. Восточной литературы, 1961 – 305 с.

Indonesian Ramayana volume 1/translate by Santoso S.: New Delhy: Arya Bharati Mudranalaya, 1980 – 303 p.

Ramayana of Valmiki. Uttara Kanda/translate by Hari Prasad Shastri, 1952 - chapters 2-34 [режим доступа: <https://www.wisdomlib.org/hinduism/book/the-ramayana-of-valmiki/d/doc424761.html>, дата обращения 23.10.2021 г.]

Гринцер, П.А., Древнеиндийский эпос. Генезис и типология; М.: Наука, 1974 – 421 с.

Creese H., Ultimate loyalties. The self-immolation of womans in Java and Bali/ Bijdragen tot de Taal-, Land-en Volkenkunde, Old Javanese texts and culture, № 157, 2001 – p. 131-166

Creese H., Woman of the Kakawin world: Marriage and sexuality in the Indic culture of Java and Bali, New York – M.E.Shape, 2004 – 357 p.

Many Ramayanas. The Diversity of a Narrative Tradition in South Asia/ ed. by Paula Richman, Los Angeles - Oxford press, 1991 – p.67-84

Puzyreva S.P.

Master of science,

Department of Literature and Cultural Studies

Omsk State Pedagogical University

(Russia)

DEMONIZATION OF THE WIDOW IN THE INDIAN EPIC RAMAYANA

***Abstract:** this article examines how traditional Indian ideas about the role and duty of women were embodied in the negative image of a widow using the example of the Shurpanakha character in the classic Indian epic Ramayana.*

***Keywords:** Ramayana, Indian epic, Shurpanakha, widow, rakshasi, sati.*

УДК 1

Рыжкова О.Б.

Педагог-психолог

Государственный гуманитарно-технологический университет

Гуманитарно-педагогический колледж

(г. Орехово-Зуево, Россия)

ОКАЗАНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ ПОДРОСТКУ, ПРЕБЫВАЮЩЕМУ В ДЕПРЕССИИ

Аннотация: в статье затрагивается вопрос об оказании помощи подростку, испытывающему депрессивное состояние.

Ключевые слова: депрессия, причины депрессивного состояния, психологическая помощь.

Подростковый возраст - этап жизни, который сопровождают многочисленные изменения: физические, эмоциональные, психологические, социальные. Подростки видят хорошее и плохое по телевидению, в Интернете, на улице и часто считают, что жизнь несправедлива, при этом испытывают чувство стресса.

Подростки, у которых встречаются частые приступы грусти, подвержены депрессивным расстройствам. Они могут плакать без видимых причин, проявлять свою печаль в черной одежде, написании стихов о своих болезненных переживаниях, увлекаться музыкой нигилистической тематики.

Подростки могут чувствовать, что жизнь не имеет значения или что для этого следует прикладывать усилия, даже для того, чтобы поддерживать собственную гигиену или привычный для них внешний вид. Они могут считать, что негативная ситуация никогда не изменится, и видеть свое будущее в пессимистическом свете.

У подростков часто может пропадать интерес к деятельности или развиться неспособность получать удовольствие от ранее любимых занятий. Подростки могут стать апатичными, прекратить посещать клубы, спортивные и развлекательные мероприятия, которыми они ранее увлекались.

Нередко отмечаются появление скуки и снижение жизненной энергии, частые пропуски учебных занятий.

Ухудшение социальных взаимодействий, уменьшение общения с друзьями или семьей тоже могут быть признаками депрессии у подростка. Тот, кто проводил много времени с друзьями, начинает большую часть своего времени проводить в одиночестве. Не может поделиться своими чувствами с другими, считая, что он одинок в этом мире, никто не хочет его выслушать, не заботится о нем.

Подросток может чувствовать себя неудачником, ему может казаться, что он «недостаточно хорош».

Причиной депрессивного состояния у подростка чаще всего выступает совокупность факторов, которые оказывают губительное влияние на его ранимую психику.

К ним относятся:

1. Гормональные изменения в организме. Они вызывают перепады настроения, вспышки гнева, раздражительность и повышенную тревожность.

2. Конфликты со сверстниками Подросток может быть изгоем в учебной группе или подвергаться буллингу, что усиливает у него чувство одиночества и ощущение собственной неполноценности. Он чувствует себя неудачником, которого незачем и не за что любить и уважать.

3. Семейное неблагополучие. Завышенные родительские требования, конфликты, равнодушное отношение к успехам и достижениям подростка заставляют его сильно переживать.

4. Проблемы с учёбой. Высокие учебные нагрузки, давление преподавателей, страх перед экзаменами.

5. Травмирующее событие в жизни подростка Смерть кого-то из близких, авария и так далее.

6. Личностные особенности

К появлению депрессии могут привести: юношеский максимализм (стремление всё делить на «белое» и «чёрное»), повышенная чувствительность к критическим замечаниям, переживания по поводу «несовершенства» своей внешности.

Для депрессии характерны изменения в поведении, настроении и мышлении подростка.

Эмоциональные изменения: чувство печали и тоски, подавленное настроение и повышенная слезливость, раздражительность и вспышки гнева, частые конфликты с друзьями и близкими, болезненная реакция на неудачи.

Кроме того, возникает чувство собственной никчёмности, подросток чрезмерно критичен к себе, испытывает повышенное чувство вины.

Изменяется и поведение: нарушается сон, появляется апатия, упадок сил, ощущение постоянной усталости, равнодушие к собственному внешнему виду, бунтарское поведение, стремление к одиночеству.

Заметны изменения в мыслительной деятельности: сниженная концентрация внимания; постоянное «прокручивание» в голове мрачных и тревожных мыслей, забывчивость, нарушения памяти.

Если подросток часто говорит или шутит о смерти, рассуждает о бессмысленности своего будущего или испытывает сильный страх перед ним, равнодушно относится к себе и собственному здоровью, унижительно отзывается о собственной персоне: «Я – ничтожество», «Лучше бы я умер» и т.д., то пора бить тревогу.

Как в таком случае разговаривать с подростком? Что может родитель, педагог, равнодушный взрослый?

Подросток должен знать, что взрослый – на его стороне, что бы ни случилось.

Быть внимательным к его высказываниям. Слушать без нравоучений, критики и непрошенных советов.

Даже если проблема кажется незначительной и надуманной, не обесценивать переживания подростка. В этом возрасте ситуации чувствуются и воспринимаются иначе, и мелкое, на взгляд взрослого недоразумение, может стать концом света для ребёнка. Понять его чувства.

Не повышать на подростка голос, исключить конфликтные, вызывающие и агрессивные интонации.

Не принимать решения за него.

Дать почувствовать подростку, что ему доверяют.

Отмечать даже небольшие успехи ребёнка. Чаще говорить о том, насколько он важен для окружающих.

Посоветовать завести личный дневник, которому он может доверить всё, что беспокоит и тревожит.

Быть ближе к ребёнку. Подросток должен знать, что всегда может обратиться за помощью и получить её.

Главное, помнить: то, что взрослому кажется пустяком, для ребёнка может быть поводом для очень серьёзных душевных переживаний.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

Антропов, Ю.Ф. Невротическая депрессия у детей и подростков [Текст] / Ю.Ф. Антропов. - М.: Изд-во Медпрактика, 2000. - 224 с.

Шаб Л. Ключ к себе. Даём отпор грусти и депрессии.-М.:ЛитРес, 2021.-218с.
<https://www.litres.ru/liza-shab/kluch-k-sebe-daem-otpor-grusti-i-depressii-66437550/>

Ryzhkova O.B.

Educator-psychologist

State Humanitarian and Technological University

Humanities and Pedagogical College

(Orehovo-Zuevo, Russia)

**PROVIDING PSYCHOLOGICAL ASSISTANCE
A TEEN IN DEPRESSION**

***Abstract:** the article touches upon the issue of providing assistance to a teenager experiencing a depression.*

***Keywords:** depression, causes of a depressive state, psychological assistance.*

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (JURIDICAL SCIENCE)

УДК 34

Артеменко Дар'я Сергіївна

здобувачка вищої освіти

Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Сенько Вікторія Вікторівна

викладач кафедри кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ПРОБЛЕМА ДИТЯЧОЇ ПОРНОГРАФІЇ У СУЧАСНОМУ ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анотація: у статті розглядається проблема дитячої порнографії у сучасному цифровому середовищі. Оглядається література та дається правова оцінка поточної ситуації у країні.

Ключові слова: порнографія, цифрова доба, Інтернет.

З технологічним розвитком суспільства з'являються нові види загроз для життя і безпеки людини та дітей зокрема у вигляді широкого поширення дитячої порнографії, соціальних мереж, що заважають сексуальній недоторканності, інформованості дітей, поширення заражених програм та мережевих вірусів, розміщення порнографічної реклами.

Метою даного дослідження є оприлюднення статистичних даних щодо впливу Інтернету, соціальних мереж на необізнаних осіб, переважно дітей, щодо

небезпеки Інтернет-знайомств та розповсюдження інформації порнографічного спрямування, аналіз сучасних методів боротьби з розповсюдженням порнографії, оцінка законодавчої бази України в порівнянні з Конвенцією Ради Європи та пропонування деяких шляхів вирішення однієї з актуальних проблем сучасності.

Проблему дитячої порнографії у сучасному цифровому середовищі у своїх наукових працях досліджували такі вчені як: В.А. Ліпкан, М.А. Погорецький, Ю.М. Батурін, А.В. Войцехівський, М.Д. Діхтяренко, Т.Л. Тропіна, Л.В. Борисова, А.Ф. Волобуєв, М.Т. Дзюба, В.П. Філонов тощо. Незважаючи на професійний інтерес та науковий внесок цих авторів у дослідження поширення порнографії, все ще існує потреба у розробці сучасних та вдосконаленні існуючих механізмів боротьби та запобігання подібним злочинам.

Особливе занепокоєння викликають масштаби виробництва та розповсюдження дитячої порнографії, що становить підвищену небезпеку для населення, оскільки має прямий згубний вплив на нормальний статевий розвиток дитини, а також на формування моральних цінностей дитини та молодого покоління. Низка кримінальних правопорушень зазнала трансформації, механізм якої значно полегшили використання інформаційно-комунікаційних засобів та мережі Інтернет. В першу чергу це стосується шахрайства, торгівлі наркотиками та порнографії.

Небезпека таких дій полягає в тому, що їх жертвами часто є неповнолітні, оскільки вони є найактивнішими користувачами Інтернету та соціальних мереж. Викликає занепокоєння той факт, що 76% батьків не знають, які сайти відвідують їхні діти.

За оцінками іноземних експертів, дитяча порнографія посідає третє місце у світі за прибутками після торгівлі наркотиками та зброєю. 68 мільйонів щоденних пошуків в Інтернеті пов'язані з порнографією (включаючи дитячу) [1]. Підтвердженням тому є статистика міжнародних організацій. Зокрема, кожні 5 хвилин Internet Watch Foundation (неурядова автономна організація з

Великобританії, яка займається моніторингом Інтернету) знаходить в Інтернеті фотографії чи відео сексуального насильства над дітьми (дитяча порнографія), 40% з яких містять зображення дітей віком до десяти років. Вартість онлайн-трансляції сексуального насильства над дітьми становить близько 10-20 євро [2].

За даними міжнародної організації ЕСПАТ (End Child Prostitution Child Pornography & Trafficking of Children for Sexual Purposes) у країнах СНД, приблизно 25-35% дитячої порнографії походить з колишнього Радянського Союзу, включаючи Росію, Білорусь та Молдову [3].

Через те, що дитяча порнографія в Інтернеті поширюється легко, швидко і дешевше, ніж цифрове телебачення, нею в основному користуються злочинці. З іншого боку, інформаційно-комунікаційні технології також можуть бути використані для встановлення контактів з дітьми, дуже часто з метою подальшої сексуальної експлуатації. Все досить просто, враховуючи те, що сучасні діти не ділять світ на віртуальний і реальний, Інтернет все більше стає засобом соціалізації. Зокрема, реєстрація в соціальних мережах є наслідком природної потреби дитини бути в соціумі, наголошують психологи. Таким чином, підлітки використовують всесвітню мережу в першу чергу для спілкування, розширення кола своїх знайомих.

Небезпека полягає в тому, що існує висока ймовірність шантажу, залякування, сексуальних домагань або самогубства під час віртуальних побачень та спілкування. Ситуація ускладнюється ще й тим, що діти через вік та відсутність життєвого досвіду легко виходять на зв'язок у соцмережах, діляться особистими даними, діляться власними фотографіями.

Це підтверджують відповіді учнів закладів загальної середньої освіти, де більшість (66,1%) заявили, що готові розповісти новому віртуальному другові про свої інтереси та захоплення; 55% - назвати своє ім'я та/або прізвище; трохи більше 23% - готові надіслати власні фотографії; близько 10% можуть повідомити номер школи, де навчається [4]. Це означає, що загалом підлітки

безрозсудно охоче повідомляють незнайомій людині особисту інформацію, яку часто використовують злочинці.

В арсеналі кіберзлочинців є десятки схем впливу на неповнолітніх через соціальні мережі. Вони часто реєструються під вигаданими іменами, спілкуються з дітьми, отримують персональні дані, оголені фотографії, які часто стають предметом шантажу і навіть влаштовують реальні зустрічі. Серед досліджуваних студентів 22% респондентів, як дівчат, так і хлопців, зазнали сексуальних домагань.

Слід зазначити, що останнім часом в Інтернеті дуже поширені такі явища, як секстинг (інтимне листування) та грумінг (вступ у довіру з дитиною для іншої особистої зустрічі з метою статевого акту, експлуатації чи шантажу). Діти часто стають жертвами секстингу, оскільки не бачать у ньому реальної загрози, вважають це нешкідливим і легким способом отримати компліменти за свою зовнішність за допомогою позитивних коментарів чи «лайків»[5]. Проте досить часто жертва змушена брати участь у порнографічних сценаріях через шантаж з використанням інформації, яка раніше була зібрана в Інтернеті [6].

Світова спільнота знає про проблему поширення дитячої порнографії, «секс-туризму», насильства і намагається боротися з подібними кримінальними правопорушеннями.

Одним з основних методів боротьби з дитячою порнографією є блокування такого контенту. Існують глобальні мережі, які працюють над захистом дітей від сексуального насильства та експлуатації, наприклад:

- ЕСПАТ – це глобальна мережа неурядових організацій, що борються з сексуальним насильством над дітьми (налічує 118 членів зі 102 країн).

- ІННОРЕ – глобальна мережа гарячих ліній, які борються з сексуальним насильством над дітьми в Інтернеті шляхом блокування та видалення такого вмісту.

Інноваційні зусилля по боротьбі з сексуальним насильством над дітьми в Інтернеті знайшли відбиток в проекті Arachnid (Арахнід), який надає нові

можливості для швидкого видалення матеріалів сексуального насильства над дітьми. Arachnid (Арахнід) – це платформа, яка сканує тисячі сторінок в секунду і дозволяє активно виявляти матеріал, що містить сексуальне насильство над дітьми, і надсилає сповіщення провайдером хостингу з проханням негайно видалити вміст.

Проаналізувавши відповідність українського національного законодавства у цій сфері міжнародним стандартам, хочеться наголосити про часткову невідповідність внутрішнього законодавства міжнародному праву, зокрема щодо відповідальності за обіг дитячої порнографії [7].

Наприклад, норми ст. 301 Кримінального Кодексу України частково не відповідають вимогам Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (ратифікована 20 червня 2012 р.):

- національне законодавство криміналізує лише дії, пов'язані з порнографією (включаючи дитячу порнографію), вчинені «з метою продажу чи розповсюдження», тоді як Конвенція вимагає, щоб придбання дитячої порнографії для себе чи іншої особи було криміналізовано ст. 20 п. 1 п/п «d» Конвенції);

- «володіння дитячою порнографією» залишилося некриміналізованим (ст. 20 п. 1 п/п «e» Конвенції). Хоча Конвенція передбачає криміналізацію такого діяння на розсуд держави, воно повинно відповідати чітким умовам;

- некриміналізований «навмисний доступ до дитячої порнографії за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій» (ст. 20 п. 1 п/п «f» Конвенції).

Тому для того, щоб полегшити виявлення, а також запобігання моральним правопорушенням та пов'язаним з ними кримінальних правопорушень, які заважають сексуальній свободі та сексуальній недоторканності, необхідно розв'язувати такі проблеми:

- криміналізувати володіння, придбання, доступ та зберігання матеріалів, що містять дитячу порнографію, відповідно до міжнародних законодавчих актів;

- розробити спрощений механізм блокування та видалення таких матеріалів хостами та провайдерами;
- запровадити кримінальну відповідальність за грумінг та сексуальне спілкування з дітьми.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Чому українські діти легко стають жертвами порно індустрії. URL: <https://news.bigmir.net/ukraine/4062941-novinar-comu-ukrayinski-diti-legko-stayut-zertvami-pornoindustriyi> (дата звернення: 12.11.2021).

У Верховній Раді відкрилася виставка, присвячена захисту дітей від сексуального насильства в Інтернеті. URL: http://komit.rada.gov.ua/news/main_news/povidomlen/73527.html (дата звернення: 12.11.2021).

Цюман Т. П., Малієнко Ю. М. . Сексуальне насильство над дітьми: причини, наслідки, профілактика: інформ.-метод. Посібник/ за заг. наук ред. Т.П. Цюман. Київ: ФОП Пономаренко Я.М. 2011.

Лубенець І.Г., Толочко Г.В., Наумова Г.В. Інтернет-ризик та загрози щодо неповнолітніх користувачів: кримінологічний аспект. *Наука і правоохорона*. 2020. № 1.

Іонан В. В Інтернеті що 5 хв відбувається сексуальне насильство над дитиною. Як це зупинити. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2020/02/4/239800/> (дата звернення: 12.11.2021).

Демедюк С.В., Демедюк Т.С. Небезпечний порнографічний контент в інтернеті як проекція розладів особистості розповсюджувача дитячої порнографії: стаття. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018.

Омецинська В.Ю. Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканості дитини : дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2019.

Artemenko Daria

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Senko Victoria

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

**THE PROBLEM OF CHILD PORNOGRAPHY
IN THE MODERN DIGITAL ENVIRONMENT**

***Abstract:** the article considers the problem of child pornography in the modern digital environment. The literature is reviewed and a legal assessment of the current situation in the country is given.*

***Keywords:** pornography, digital age, Internet.*

УДК 343.2/.7

Моргунова М.В.

студентка юридичного факультету

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗАМАХУ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Анотація: у статті розглядаються особливості кваліфікації замаху на злочинне правопорушення.

Ключові слова: замах, злочин, кваліфікація діяння.

Саме на кримінально-правову кваліфікацію покладається важливе завдання щодо правильного застосування норм закону про кримінальну відповідальність, оскільки без процесу кваліфікації не є можливим практично використовувати Кримінальний кодекс. Однак, у кримінальному законодавстві взагалі відсутні і не врегульовані спеціальні правила кримінально-правової кваліфікації, що підтверджує необхідність здійснення ґрунтовного дослідження у даній сфері.

Задля проведення правильної кваліфікації замаху на кримінальне правопорушення потрібно в першу чергу визначити його початковий та кінцевий моменти. Відповідно, початковим виступає час вчинення дій або бездіяльності, котрі передбачаються у статті Особливої частини Кримінального кодексу [1, с.49]. Щодо ж кінцевого моменту – то якщо має місце правопорушення з матеріальним складом – то це заподіяне діяння, яке міститься у відповідній статті закону про кримінальну відповідальність, котре не спровокувало настання суспільно небезпечних наслідків, настання якого особа хотіла; якщо мова йде про правопорушення із формальним складом – то факт переривання діяння: мав

місце незакінчений замах – то кінцевим моментом буде переривання здійснення діяння; мав місце закінчений замах – то момент визначення невдалої спроби здійснити таке діяння.

Отже, головними складовими, які становлять алгоритм здійснення кваліфікації замаху на вчинення кримінального правопорушення є наступні:

1) визначити, яке саме закінчене кримінальне правопорушення планувала здійснити; 2) встановити чи суб'єкт кримінального правопорушення почав виконувати об'єктивну сторону відповідного правопорушення; 3) з'ясувати причину, котра завадила довести таке правопорушення та визначити чи вона знаходилася в залежності від волі суб'єкта; 4) дослідити, що протиправні діяння здійснювали із прямим умислом – якщо ж особа діяла з непрямым умислом чи через необережність, то в такому випадку не можна кваліфікувати такі дії як замах на вчинення кримінального правопорушення; 5) визначити вид умислу на основі ступеня конкретизації бачень суб'єкта щодо фактичних ознак діяння, а також ступеня конкретизації передбачення настання суспільно небезпечних наслідків: якщо умисел був конкретизований – то вчиненні дії підлягають кваліфікації як замах; у випадку неконкретизації умислу – то дії слід кваліфікувати як закінчене кримінальне правопорушення; 6) встановити конкретний вид замаху у відповідності до ступеня реалізації об'єктивної сторони кримінального правопорушення у відповідності до наміру суб'єкта такого складу – закінчений чи незакінчений; 7) якщо під час вчинення протиправного діяння у разі замаху, включають в себе ознаки складу іншого виду закінченого кримінального правопорушення, то весь комплекс вчинених дій суб'єктом треба кваліфікувати за сукупністю кримінальних правопорушень; 8) якщо має місце вчинення закінченого замаху шляхом активних дій – то кваліфікація відбувається за ч. 3 ст. 15 Кримінального кодексу та відповідною частиною статті Особливої частини кодексу. Якщо ж мав місце незакінчений замах, котрий також вчинявся через дії – то слід кваліфікувати за ч. 3 ст. 15 Кримінального кодексу та статтею Особливої частини кодексу, котра містить в собі положення про

закінчений склад кримінального правопорушення. У випадку, коли був вчинений замах на кримінальне правопорушення, яке вчинялося через бездіяльність – то алгоритмом кваліфікації буде ч. 1 ст. 15 Кримінального кодексу та відповідна стаття Особливої частини, котра визначає закінчене кримінальне правопорушення [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Горностай А. В. Кримінальна відповідальність за замах на злочин : монографія. Харків : Юрайт, 2013. 232 с.

Кримінальний кодекс України : від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20140302#n2041>

Morgunova M.V.

student

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

FEATURES OF QUALIFICATION OF ATTACK FOR A CRIMINAL OFFENSE

***Abstract:** the article considers the peculiarities of the qualification of an attempt to commit a criminal offense.*

***Keywords:** attempt, crime, qualification of act.*